

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

De secundo

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

qui cruci ipsum affixerunt: sed potius plora peccata tua, quibus Christo dolorem hunc in iniquitatibus tuis præbuidisti, Esa. 43. v. 25.

De Secundo.

Videbimus nunc porto *Secutam Crucifixionem*, quæ describitur

1. *Secundum essentiam*, ubi attende

1. *Locum*, ubi hoc factum, nempe in loco, qui dicitur Golgatha, quod est calvaria locus, quia ibi multa ossa defunctorum, & crania maleficorum, ultimo supplicio affectorum videbantur.

Prisci Adamum hoc loco sepultum autumarunt. Hoc si verum, Christi sanguis in cranium Adami manavit, certissimo indicio, Adami & omnium hominum peccata nunc expiata esse, 1. Cor. 15. 22.

2. *Potum*. Quia enim Salomo dicit: Date siceram perituris, & vinum his, qui amaro sunt animo, Prov. 31. v. 6. & ipsi Christo potum ministrant, sed non haustum frigidæ, multo minus vini: sed acetum felle permixtum, ut non immerito conqueratur Dominus: Quomodo conversa es mihi in Palmities degeneres vitis alienæ, Jer. 2. v. 21. Opprobrium & miseria frangunt cor meum: Dederunt in escam meam fel; & in siti mea potaverunt me acetum, Psal. 69. v. 21, 22.

Optimus Servator olim Israëlitas aqua è petra potaverat, Num. 20. v. 11. Elicuerat Samsoni è maxilla asinia aquas, Jud. 15. v. 19. In nuptiis Cananæis aquam in vinum generolum commutaverat, Joh. 2. 9. sed mortui vicinus ne quidem potu frigidæ frui potest, quo cor languidum reficeret.

Id nostri causa perpeffus est. O quoties fit, ut & nobis è calice felle repleto bibendum, & multa adversa sustinenda sint: hinc Christum calicem hunc dudum gustasse, meminimus, quo fideibus suis acquisivit, ut super mensa sua in Regno suo comedant & saturentur, bibant & inebrientur, lætentur, & præ exultatione cordis jubilent, Esa. 65. v. 13. hæc beata permutatio erit, quam semper desideremus, Dominus enim ad postremum servavit bonum vinum, Joh. 2. v. 10. in cælo novum bibemus, Matth. 26. v. 29. inventuri cum Christo vitam & abundantiam in æternum, Joh. 10. v. 11.

3. *Modum*, quem Evangelistæ expriment

1. *Generatim*, & paucis quidem verbis: Et crucifixerunt eum ibi. Pauca verba, tristissimus actus. Crucifixio enim apud Gentiles quoque pro infami supplicio habita fuit, quo cives Romani aut liberi non affecti fuerunt. Quando igitur hinc Christum crucifixum esse audimus, meminimus nos, nostræ causa factum, qui maledicti fuimus, ratione legis, quam non impleveramus, Deut. 27. v. ult. Christus igitur pro nobis maledictum factum est, quo nos à maledictione legis redimeret, Gal. 3. v. 13. Sicut & Moses serpentem exaltavit in deserto, qui typicè Christum in plenitudine temporis in ara crucis exaltandum referret, ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam, Joh. 3. v. 15.

2. *Speciatim*. Crucifixerunt enim cum eo duos latrones, unum à dextris, & alium à sinistris ejus, Jesum autem medium. Et impleta est Scriptura, quæ dicit: Et cum iniquis

iniquis reputatus est, ut Esaias dudum prædixerat, c. 53. v. ult.

Reminiscemur nos Christi, quando & ipsi cum iniquis reputamur tanquam *περιψηματα & καβαζματα*, 1. Cor. 4. v. 13. Servus enim non major Domino est, Joh. 15 v. 20. si vero Christo compatimur, & conglorificabimur, Rom. 8. v. 17.

2. *Secundum Consequentiam*, ubi notanda:

1. *Christi pro crucifixoribus oratio*. Dicebat enim Jesus: Pater, dimitte illis: non enim sciunt, quid faciunt.

Judæi non ignorabant, Christum innocenter pati, Pontifices enim per invidiam ipsum tradiderant, Matth. 27. v. 18. ignorabant vero quod Filius Dei, seu Messias esset. Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent, 1. Cor. 2. vers. 8.

O quot inter nos sunt, qui Christum optime agnoscunt, quod Filius Dei & Messias à Deo missus sit! & tamen peccatis suis crucifigunt eum, Hebr. 6. v. 6, c. 10. v. 25. *Non enim peccant, & blasphemant, sed in cordibus quibus crucifigunt, & crucifigunt.*

Imprimis vero hinc maxima manducatio Servatoris elucescit, de qua Bernhardus: Judæi clamant crucifige, Christus oratignosce. Id ipsum nos quoque faciamus: Diligite inimicos vestros; benefacite his, qui oderunt vos, Matth. 5. v. 44.

2. *Tituli trilinguis adornatio*. Moris namque fuit, ut hoc modo supplicio affectis in tabella causa delicti appenderetur, quo omnibus innotesceret, qua ex causa tam rigorosa sententia lata esset super eos. Ubi observanda

1. *Verborum ponderatio*. Erat enim superscriptio hæc scripta, literis Græcis, & Lati-

nis & Hebraicis: Jesus Nazarens, Rex Iudæorum.

Hoc præclarum Epitaphium est, quod Pilatus Christo erexit, eoque gloriam & Majestatem ejus inficius promovit. Vere enim Christus Rex Iudæorum erat: sed non terrenus Rex, à quo Imperator Romanus sibi metueret: sed in hoc natus erat, & in mundum venerat, ut testimonium perhiberet veritati, Joh. 18. v. 37. Ideoque hoc ipso mortis reus non erat. Quia vero Pilatus aliam causam non sciebat, hoc sufficere putat: sed seipsum ita prostituit, quod Christum innocenter ad mortem condemnaverit, & in tribus linguis Cardinalibus injustitiam suam divulgat, idque nostrum in solatium. Talis enim decebat, ut esset nobis Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, Hebr. 7. v. 26.

Hoc probe advertite vos mei! Christus cruci affixus est, ut neque manus neque pes officium facere possint, & tamen omnipotente sua virtute manum Pilati dirigit, ut non aliter scribere possit, ac res ipsa erat. Unde apparet, Dominum esse, qui omnia mala ad bonum dirigere, & imprecationem Bileami in benedictionem commutare valeat, Num. 23. vers. 4. Non enim est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum, Prov. 21. vers. 30.

2. *Pontificum reformatio*. Nam hunc titulum multi Iudæorum legerunt, quia prope civitatem erat locus: ubi crucifixus est Iesus. Sine dubio hinc ab uno atque altero varia judicia lata fuerunt, quæ ipsis non adeo arriserunt, ideo dicebant Pilato Pontifices Iudæorum: Noli scribere Rex

Rex Iudæorum, sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorum.

Discimus hic, quomodo illi, qui legendi & scribendi peritia pollent, adeoque non ignorant, quid iustum & æquum sit, tamen veritati non obtemperant, sed in præconcepta opinione persistent, nec per Scripturam emendentur, horum damnatio aliquando eo major erit. Scienti enim bonum facere, & non facienti, peccatum est illi, Iac. 4. v. ult.

Videmus quoque, quomodo Diabolus omni studio contra nitatur, si gloria Christi promovenda est, est enim mendax & homicida ab initio, Ioh. 8. v. 44. imitantur autem illam qui sunt ex patre illius, Sap. 2. v. ult.

3. *Pilati ratificatio*, qui dicit: Quod scripsi, scripsi. Ita Christus Rex manet, ringentibus licet Diabolis & tyrannis, nam consilium meum stabit, ait Dominus, Esa. 46. v. 10.

Quemadmodum vero Pilatus inscriptionem suam mutare noluit: ita nobis plus cautæ est, verbo DEI scripto inhærere. Hic enim similiter locum habet: Quod scriptum, scriptum: non addas quicquam, nec minuas ex illo, Deut. 12. vers. 32.

3. *Vestimentorum Christi ab alienatio*, descripta

1. *Causaliter*, facta enim est à militibus, qui servabant eum ibi. Semper enim metuebant, ne liberaret se, aut à populo liberaretur. Sicut hodie carnifex facinorosos gladio aut laqueo necare solet, postquam sententia mortis à Magistratu lata est: sic idem olim milites fecerunt, ideo vestes ipsis debebantur, sicut adhuc hodie carnifex

vestimenta ultimo supplicio affectorum sibi arrogat.

Hoc ita cum voluptate milites effecerunt, sicut adhuc hodie ipsis volupe est arcas aliorum spoliare, hominesque vestibus nudare. At panis hic mendacii tandem implebit os eorum calculo, Proverb. 20. v. 17. Juxta illud: Qui te spoliaverunt, spoliabuntur, Jer. 30. v. 16.

2. *Materialiter*: indicant enim Evangelistæ, quas vestes partiti fuerint. Christus qui propter nos pauper factus, non multis vestibus instructus erat. Ideo quando Evangelistæ memorant, quod milites vestimenta ejus in quatuor partes diviserint, non ita intelligendum est, quasi Christus quatuor vestes habuerit. Minime. Sed ut Judæi palliis utebantur ex quatuor alis, Deut. 22. v. 12. Ita & Servator ejusmodi pallium habuit, quod milites facili opera dividere potuerunt. Tunicam vero, quia inconsutilis erat, desuper contexta per totum, non sciderunt, alias nemini quicquam profuisset.

Sed & hodie adhuc Christus vestibus suis spoliatur. Quod non modo milites, sed & omnes illi faciunt, qui bona Ecclesiastica administrant, quæ ad conservationem cultus divini Ministerii & Scholarum à piis veteribus ordinata sunt, quando ea ad se rapiunt, & in proprium commodum convertunt. Verum grande peccatum est, quod Deus non modo hinc temporaliter punit, maledictione immissa Sacilegorum hujusmodi bonis, ut omnia dilabantur, Mal. 3. v. 9. Sed nisi pœnitentiam agant, puniet eos Deus igne infernali: neque enim fures, neque rapaces, neque iniqui Regnum Dei hæreditabunt, I. Cor. 6. v. 10.

3. *Formaliter*: facta enim est vestimentorum partitio

1. *Per tesserarum ludum*, ut Veteres autumant. Hoc non incommode hæreticis & Sophistis applicari potest, de quibus expresse Paulus scribit, quod Scripturas, quæ spiritualiter tuicæ Christi conferri possunt, tractent, ut aleatores tesseras, has detorqueant, quo inde eliciant, quæ scopo suo intervire putant. Eò respicit laudatus Apostolus, quando Ephesios suos monet, ne fluctuantes circumferantur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Ubi in Gr. est vox *κυσβεία*, ad quam B. Lutherus in margine notat: sicuti nebulones talis, sic qui traditiones humanas docent, Scripturis utuntur, Eph. 4. v. 14.

2. *Per sortis iactum*. Hoc non culpandum fuisse, si illud quod sorte dividebant, licite comparassent.

Sic Josua Israëlitis Palæstinam sorte distribuit, Jos. 14. v. 15. seqq.

Saul Rex super Israël sorte electus est, 1. Sam. 10. v. 21.

Apostoli ipsi Matthiam sorte ad Apostolatam in locum Iudæ elegerunt, Act. 1. v. 25.

Idem si adhuc hodie rite fit in partitione bonorum, aut electione idonearum personarum ad officia certa, Deus intererit, & ad felicem eventum negotium deducet: sortes quippe mittuntur in finem, sed à Domino temperantur. Prov. 16. v. 33.

Id milites non fecerunt, sed vestimenta Christi distribuerunt inter se, qui innocenter morti adjudicatus fuerat: sed factum est, ut impleretur, quod David præ-

dixit: Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem, Psal. 22. v. 19.

4. *Matri consolatio*. Nam cum vidisset Iesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce, filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce, mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

Hic notandum:

1. *Christi alloquium*, quo matrem suam vult erigere. Vocat enim mulierem non matrem, aut propterea, ne ludibrium multum illam exponeret, aut, ut alii sentiunt:

Ne materna pium cruciarent viscera nomen.

Maxime vero hoc ipso Pontificiorum idololatriam prævertere, & palam contestari voluit, se solum calcare torcular, nec quenquam de populis esse secum, neque matrem, neque Apostolorum aliquem, Esa. 63. vers. 2. ideoque unus ille Mediator DEI & hominum dicitur, 1. Tim. 2. vers. 5.

Hoc vero Servator afflictæ matri suæ diciturus est: O suavissima, ô tristissima mater! Fui hæc tibi filius tibi obediens, omnemque filialem amorem & fidem tibi præstiti: sed jam Vale tibi dico. Sed noli contristari nimium, fidele tibi subsidium procurabo: Ecce, hic filius tuus! hæc mei loco tibi opem feret, & in tutelam & patrocinium suum te suscipiet.

Deinde ad Iohannem se convertit, dicens: Ecce, mater tua! q. d. Nosti me semper sine te te dilexisse, id ipsum matri meæ rependas velim, recipe illam in tutelam tuam,

etiam, ipsa vicissim, quod probam matrem decet, respectu tui perfungetur.

Videmus hinc, sicut Christus matri suae valedicit, ita & nobis aliquando mundum relicturis, amicis nostris optimis valedicendum fore. Perpetuum enim hoc foedus est mortis, quod morieris, Sir. 14. v. 18. Et licet vitam nostram multos in annos produxerimus, tandem tamen ab invicem divellemur, nos discedimus, amici vero & propinqui nostri hinc relinquuntur. Qui quidem non longius, quam ad sepulchrum, sicut Maria Christum usque ad crucem, nos deducere valent, inde reversuri.

Sicut vero Maria die Paschatos filii sui ad spectu vicissim fruitur, & cum ipso in caelesti gloria & beatitudine triumphat: Ita quando Rex Regum & Dominus Dominantium die ultimo, comitia sua universalia indicturus est, tum vicissim mutuo conspiciemus nos;

Tunc cum fratre soror, nati cum patribus ibunt.

Unde dies extremus dies restitutionis omnium dicitur, Act. 3. v. 19. ubi Sabbathum ex Sabbatho, & Pascha ex Paschate celebraturi, cum B. Angelorum Choro laetum illud *Tergo dicitur* insonabimus: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, plena est omnis terra gloria ejus, Esa. 6. vers. 3.

Observate hoc ad instructionem vestram, Vos liberi! ut parentum vestrorum senio confectorum curam habeatis. Fili suscipe senectam patris tui, Sir. 3. vers. 14. seqq.

Observate hoc viduae & pupilli in solatium! Christus vestri curam gerit, tanquam Pater orphanorum, & iudex vidua-

rum, Psal. 68. v. 6. Non desunt ipsi fideles Johannes, qui consilio atque ope subveniant vobis, ideo confidite! non derelicti a Deo estis, ipse erit vobis in Patrem, excitabit, qui vos in curam & clientelam suam recipiant. Quod si non eadem fortuna utimini, qua viventibus parentibus & maritis vestris usi estis: animas vestras in patientia custodite. Maria quoque Christum dimittere & Johanne contenta esse tenebatur. Ante Mater Filii Dei erat, jam vero filium Zehedae adoptare cogitur, quod aequo animo suffert, nec adversus Deum murmurat. Idem & ipsi facite, Vos mei! DEUM siquidem diligentibus omnia in bonum cooperabuntur, Rom. 8. v. 28.

2. *Johannis obsequium*, quod Evangelista ita indicat: Ex illa hora accepit eam discipulus pro sua, Non cum carne & sanguine deliberat, nec de alimentis sollicitus est: sed continuo eam ad verbum Christi assumit, & pro matre honorat.

O beatos! qui hac in parte Johannis vestigiis insistant! Adhuc hodie multae derelictae viduae & orphani occurrunt, quos nobis omnibus Christus commendat, dicens: Ecce mater tua! Ecce filius tuus! beatos illos, qui exemplo Johannis eorundem sedulam rationem habeant.

In specie observent hoc verbi Praecones, ut tanquam fideles Johannitae eosdem sedulo invisent, ex verbo Dei confirmet, & ut Eleemosynae rite distribuantur, prospiciant: Religio munda & immaculata apud DEUM & Patrem haec est, Jac. 1. v. ult.

Johannitae fideles sint Christiani Magistratus, ut illis ex aequo justitiam admini-

ministrent, nec eosdem lædi permittant, ut Deus mandavit, Exod. 22. v. 22. Talis fuit Iobus. cap. 29. v. 12. & seqq.

Ejusmodi Iohannitæ Christiani sint in genere omnes, ut necessitatibus Sanctorum libenter communicent, & pro facultatum modulo iisdem tribuant, 1. Tim. 6. v. 19. Epla 58. v. 7, 9.

Iohannes Evangelista provecta ætate solus ex omnibus Apostolis naturali morte obiit, propterea, quia hîc Matrem Dei ad eo promte recepit: Ita Deus largissime compensaturus est, quod derelictis viduis & orphanis boni exhibetur: Quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ: Amen dico vobis, non perdet mercedem suam, Matth. 10. v. ult.

5. *Populi Iudificatio.* Prætereuntes autem blasphemabant eum, moventes capita sua & exprobrantes ei,

1. *Templi structuram,* quod dixerit, se destructurum templum Dei, & in triduo illud reedificaturum. Id ille dixerat, sed de templo corporis sui, Ioh. 2. v. 21. Illi vero verba ejus pervertunt, ut adhuc hodie non raro ab obtrectatoribus fieri amat. Sæpe enim fit calumnia. Et non omni verbo credas: est qui labitur lingua sua: sed non ex animo. Quis est enim, qui non deliquerit in lingua sua, Sir. 19. v. 16.

2. *Aliorum curam.* Alios dicunt, salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. O impietatem! Utrique Christus hætenus multos salvos fecerat, cæcis visum, surdis auditum, mutis loquelam restituendo, claudos & leprosos sanando, nec non mortuos resuscitando. Id merito prædicandum ipsis fuisset, commiserationem juxta suam contestantibus. Illi vero ludibrio ipsum habent

dicentes: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Q. d. Iam liquido apparet, quid Iesus Nazarenus possit! Nisi miracula ejus præstigiæ fuissent, jam in seipso artem utique probaret, qua jam maximo pere ille indigeret.

Id hodie tenus sæpe pii Christiani experiuntur, quando in calamitates incidunt, ut religio eorum despiciatur, & rideatur. Ubi est pietas tua, ait Diabolus & satellites ejus: aliis subvenisti, multasque Eleemosynas erogasti, quid inde emolumentum capis? Tibi non minus moriendum ac aliis qui id non fecerunt. Vanum est servire Deo, Mal. 3. v. 14. Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic Deo & more, Iob. 2. v. 9.

3. *Spem vanam.* Confidit in Deo, ajunt, liberet eum nunc, si vult. Item: Dixit, Filius Dei sum. Si Rex Israël est, descendat nunc de cruce, & credemus ei.

Hæc gravissima tentatio est, qua hodie adhuc Diabolus multos pios Christianos oppugnat, ut persuadeant sibi, se non in numero Electorum Dei esse: fecus enim in ærumnis minime dereliquerentur à Deo. Verum in his & aliis hujusmodi tentationibus solatiumprehendamus, quod Christus omnes tentationes exsuperaverit. Id nostro bono factum: ideo longe vincimus propter eum, qui dilexit nos, Rom. 8. v. 37. & omnia possumus in eo, qui nos confortat, Christo, Phil. 4. v. 13.

Equidem non parum animum mordet, si juxta damnatum etiam contumeliam experiaris, *Generosus animus contumeliam pati non potest*, inquit Seneca. Verba suffuroris sunt quasi vulnera, & ipsa perveniunt, usque ad interiora ventris, Proverb.

18. v. 8. Verùm idem quoque Christo accidit. Præterea eadem passio fit nostræ, quæ in mundo est fraternitati, 1. Petr. 5. v. 9. Optima apologia innocentia est, Augustino dicente, 1. Petr. 4. v. 15. Matth. 5. v. 12.

6. *Latronis salvatio.* Ubi notetur

1. *Procedendi modus.* Per omnem vitam suam homo nequissimus fuerat, multumque sanguinis innocentis profuderat, sicut & propterea ad ignominiosum crucis supplicium condemnatus erat. Quod si in illis peccatis vitam finiisset, sine dubio æternæ damnationis Candidatus fuisset. Verùm prodit pœnitentiam infucatam

1. *Socium corrigendo*, qui Christum cum prætereuntibus blasphemabat, dicens: Si tu es Christus, salvum fac teipsum & nos. Id alter minus ferre poterat, iccirco objurabat ipsum, inquit: Neque tu times Deum, qui in eadem damnationees?

Hoc opus caritatis erat, ad quod nos hodiè tenus obstringimur. Qui converti fecerit peccatorem ab errore vitæ suæ, salvabit animam ejus à morte, Jacob. 5. v. ult.

2. *Peccata confitendo.* Nos quidem justè, ait, nam digna factis recipimus. Ita cum filio prodigo ad frugem redeamus, dicentes: Peccavi Pater! Luc. 15. v. 21. Quod si dixerimus, peccatum non habemus &c. 1. Joh. 1. v. 9.

3. *Ad Christum confugiendo.* Dicebat enim ad Jesum: Domine, memento mei, cum veneris in Regnum tuum. Hæc præcatio è verâ fide profecta fuit, quâ hic latro Christo crucifixo adhærescebat, tantâ fiducia, ut minimè dubitaret, licet in cruce penderet, quin se in Paradisum perferre, &

salutis compotem reddere possit. Siquidem hic per Paradisum nihil aliud, quàm vita æterna intelligitur, quod & Paulus raptus audivit *phœara æppera*, 2. Cor. 12. v. 4.

Firmâ fide præditi fuerunt Magi ex Oriente, ubi Christum in scæno & præsepio jacentem, tanquam mundi Servatorem adoraverunt. Sed quid hoc respectu fidei hujus latronis, qui Christum crucifixum, ab omnibus, Deo quoque derelictum invocavit?

Nos quoque ignominia Christi minimè absterreat à semel agnitâ veritate: sed dicamus cum Bernharo: *Crucis Christi ignominia, maxima Christianorum gloria.* Beatus, quisquis non fuerit scandalizatus in eo, Matth. 11. v. 6.

2. *Salutaris eventus.* Respondit namque illi Jesus: Amen dico tibi, hodiè mecum eris in Paradiso.

Hoc exemplum in solatium nostrum observemus, ne desperemus, si peccata & conscientia nos angant. *Si latro salvatus est, quis desperet?* ait Augustinus. Ubi exsuperat peccatum, ibi exsuperat & gratia, Rom. 5. v. 21.

Sed caveamus, ne gratia Dei ad securitatem abutamur, & exemplum latronis ad impietatem trahamus, ut procrastinemus pœnitentiam dicentes: Peccavi, & quid mihi accidit trister? Altissimus enim est patiens, Sir. 5. v. 4.

Pœnitentia enim vera, ratò est vera. Legi & perlegi totam Scripturam, & neminem inveni in duobus millibus annorum salvatum fuisse in fine, nisi latronem in cruce, ait Augustinus. Quis igitur ad hoc exemplum se referret?

Ah dubito, ne gratia
Quâ sic abusus est datâ
Hunc derelinquat tandem.

Si tibi cibus proponeretur, qui centum
hominibus mortem conciliasset, & unus
saltem indemnis evasisset, num adedò stolidus
fores, ut eâ vesceris? Non puto.
Sic illi homines prorsus obdurati sunt, qui
ad exemplum latronis pœnitentiam usque
ad finem vitæ procrastinant. Ecce!
nunc tempus acceptabile, ecce! nunc
tempus salutis est, 2. Cor. 6. v. 3. *Quærite*
ergò Dominum, dum inveniri potest, Esa.
55. v. 6. *Hodiè, si vocem ejus audieritis,*
nolite obdurare corda vestra, Psalm. 95.
v. 8.

Nemo tam Divos habuit faventes
Craftinum ut possit sibi polliceri,
Res Deus nostras celeri rotatas
Turbine versat.

Cum quo consentit Salomo, Prov. 27.
v. 1. & Siracides cap. 18. v. 26.

Veri Christiani eò pœnitentiam non
differunt: sed in tempore peccatorum
ostendunt conversionem suam, Sir. 18. v.
21. & ex juramento Christi certi sunt,
quod & sibi ille Paradisum aperuerit, ut
per mortem eò transeant, & vitam æter-
nam adipiscantur, Joh. 5. v. 24.

De Tertio.

Succedit III. Pars, nempè, *Beata Christi*
Sobdormitio: in quâ notetur

1. *Mors Christi deplorabilis*, quæ descri-
bitur

1. *Secundum antecedentia*: ubi occurrit

1. *Noctis horror*. A sexta enim horâ, tene-
bræ factæ sunt super universam terram,

usque ad horam nonam. Judæi diem in
duodecim horas dividere, & ab ortu Solis
incipere solebant. Cum itaque Sol sex ho-
ras radios suos projecisset, & jam ad sum-
mum pervenisset, ecce! subito & inopi-
nato ille obscuratus est, quod duravit à
sexta hora usque ad nonam, h. e. si ad no-
strum horologium revoces, ab ipso meri-
die usque ad tertiam, sicut dudum Amos
prædixerat: In die illâ, inquit Dominus,
occidet Sol in Meridie, & tenebrascere fa-
ciam terram, in die luminis, Amos 8. v. 9.

Hæc eclipsis non naturaliter facta est,
ut aliàs in Sole & Lunâ anniversariè eclip-
ses certæ fieri solent: Naturaliter enim
illæ fieri solent, non in plenilunio, sed in no-
vilunio, quando Luna inter Solem & Ter-
ram interjacet, & corpore suo opaco ra-
dios Solis, ne in terram cadant, impedit.
Hæc verò facta est in plenilunio, die 15. pri-
mi mensis, quo Judæi Pascha suam cele-
brabant, Exod. 12. v. 18. Præterea in Judæâ
non modò facta: sed ut textus meminit:
ὅτι πάσαν τὴν οἰκουμένην, ita, ut non modo
Romæ, Orosio teste: sed & in Ægypto &
in specie Heliopoli illa observata fuerit.
Siquidem Suidas memorat, quod eruditi
illi duo viri, Apolliphanes & Dionysius
Areopagita super illa discusserint, ubi
Apolliphanes dixerit: *ὡ καλὸν Διονύσιον ἀμ-
βασί τῶ θεῶν πραγμάτων*. Omni Dionysi,
mutatio divinorum operum instat. Cui
Dionysius responderit: *Ἡ τὸ θεῶν πάχη, ἢ
τῶ πάχοντι συμπάχη*, Aut Deus patitur,
aut vicem patientis dolet: tres enim horas
continuas duravit illa, quod aliàs prorsus
insolitum est.

Hæc Eclipsi Deus subinnuere voluit

1. *Filii sui innocentiam*. Quia enim impii

Judæi